

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ

εις τὴν Σύνοδον τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
συγκληθείσης ἐκτάκτως
ἀπὸ 4ης ἕως 6ης Νοεμβρίου 2003.

τοῦ Μητροπολίτου
Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιήλ.

«Ἱστορικὴ ἀνασκόπησις
τῆς διευθετήσεως τοῦ θέματος
τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως
τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῶν λεγομένων Νέων Χωρῶν,
ἣτις ὠδήγησεν εἰς τὴν ἔκδοσιν
τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928.»

2. Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία.

Μὲ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ προβλήματος ἠσχολήθη ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία συστήσασα δύο Ἐπιτροπές.

α) Τὴν διὰ τοῦ Νόμου 188 τῆς 28ης Μαρτίου 1914 (Φ.Ε.Κ. τ. Α΄ 77), «Περὶ συστάσεως νομοπαρασκευαστικῆς ἐπιτροπείας πρὸς ἀναθεώρησιν καὶ σύνταξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς νομοθεσίας».

Ἡ Ἐπιτροπεία ἀπετελεῖτο ἐκ 14 μελῶν. Μετεῖχον·

1) ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος, 2) ὁ Θεσσαλονίκης Γεννάδιος, 3) ὁ Δράμας Ἀγαθάγγελος, 4) ὁ Πέτρας Τίτος, 5) ὁ Μεσσηνίας Μελέτιος, 6) ὁ Μονεμβασιάς καὶ Λακεδαίμονος Γερμανός, 7) ὁ Ἰωάννης Εὐταξίας, 8) ὁ Γεώργιος Δέρβος, 9) ὁ Κωνσταντῖνος Μ. Ράλλης, 10) ὁ Ἰωάννης Σημαντήρας, 11) ὁ Δημήτριος Πετρακάκος, 12) ὁ Μιχαήλ Γαλανός, 13) ὁ Ἀμίλκας Ἀλιβιζᾶτος καὶ 14) ὁ Ἰωάννης Σ. Ἰωαννίδης.

Αὕτη ἐξεπόνησεν «Σχέδιον Καταστατικοῦ Νόμου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ περιέλαβεν εἰς τὰ ἄρθρα 36, 37 καὶ 38 καὶ τὶς Μητροπόλεις, τὶς Ἀρχιεπισκοπές καὶ Ἐπισκοπές τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῶν καὶ τῆς Κρήτης.

Τὸ καταρτισθὲν Σχέδιον συμπεριελάμβανε ἅπασαν τὴν τότε Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν καὶ οὐδὲν ἀνέφερεν περὶ πνευματικῶν δικαιωμάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Σχεδίου ἀναγιγνώσκομεν· «Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπαρτίζεται ἐκ τοῦ Προέδρου καὶ δώδεκα Συνέδρων. Καὶ Πρόεδρος μὲν εἶναι διαρκῶς ὁ κατὰ καιρὸν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ἀρχιερατεύων Μητροπολίτης, οἱ Σύnedροι δὲ λαμβάνονται ἐκ περιτροπῆς ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων τοῦ Κράτους τῶν ἐχόντων Ἐπισκοπὰς, προσκαλουμένων ἐκάστου ἐπὶ διετίαν κατὰ τὴν τάξιν τῶν πρεσβείων τῆς ἀρχιερωσύνης.

Ἡ διετής θητεία ἐκάστου Συνέδρου ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ ἀνανεωθῇ».

Τὸ Σχέδιον ὁμῶς τοῦτο δὲν περιεβλήθη τὴν ἰσχὺν Νόμου.

β) Τὴν διὰ τοῦ Ν. Δ. τῆς 27ης Αὐγούστου 1927 «Περὶ συστάσεως Γνωμοδοτικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς μελέτην καὶ καθορισμὸν τοῦ προσφορωτέρου κανονικοῦ διοικητικοῦ συστήματος τῶν Μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν» (Φ.Ε.Κ. 234 τ. Α΄ τῆς 3 Σεπτ. 1925).

Τοῦτο ἐτροποποιήθη δι' ἐτέρων δύο Ν. Δ., ἥτοι α) τοῦ Ν. Δ. τῆς 1ης Σεπτεμβρίου 1926 (Φ. Ε. Κ. 336 τ. Α΄ τῆς 23ης Σεπτεμβρίου 1926) καὶ β) τοῦ Ν. Δ. τῆς 20ης Νοεμβρίου 1926, (Φ. Ε. Κ. 417 τ. Α΄ τῆς 26ης Νοεμβρίου 1926).

Ἡ Γνωμοδοτική Ἐπιτροπή ἀπετελέσθη ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν· 1) Θεσσαλονίκης Γενναδίου, 2) Ἰωαννίνων Σπυριδῶνος, 3) Κρήτης Τίτου, 4) Μηθύμνης Διονυσίου 5) Μαρωνείας Ἀνθίμου, 6) Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου, 7) Μυτιλήνης Ἰακώβου καὶ 8) τοῦ Ἐλλογιματώτου Κωνσταντίνου Ράλλη, καθηγητοῦ Πανεπιστημίου καὶ Ἐπιτρόπου τῆς Κυβερνήσεως.

Καὶ αὕτη κατήρτισε «Σχῆδιον Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς ἐν ταῖς Νέαις Χώραις Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας».

Προέβλεπεν, ὅτι «Καθίσταται ἐν Θεσσαλονίκη Διαρκῆς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῶν Νέων Χωρῶν, ἐκπροσωποῦσα τὴν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν» (ἄρθρον 13).

Ἡ Ἐκκλησία αὕτη θὰ ἐξηρᾶτο ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὡς ἑξῆς·

«α') ἐκ τοῦ μνημοσύνου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν ὑπὸ τὸν ἑξῆς τύπον· “Μνήσθητι, Κύριε τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου (δεῖνος)”·

β') ἐκ τοῦ δικαιώματος τῆς κυρώσεως τῆς ἐκλογῆς ἀρχιερέων καὶ λοιπῆς κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ μετοχῆς εἰς αὐτὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου (ἄρθρον 10β, 27, 30)·

γ') ἐκ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀποφαίνεσθαι ἐπὶ τῆς πρὸς ἀναθεώρησιν αἰτήσεως τοῦ εἰς καθαίρεσιν καταδικασθέντος ἀρχιερέως κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 60 ὀριζόμενα· καὶ

δ') ἐκ τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολιτῶν διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, εἴτε δι' αὐτοπροσώπου συμμετοχῆς εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκλογικὴν Συνέλευσιν, εἴτε δι' ἀποστολῆς ψηφοδελτίου (ἄρθρον 5)».

Περὶ τοῦ ἔργου τῶν Ἐπιτροπῶν πληροφοροῦμεθα σχετικῶς ἐκ τῶν Πηγῶν.

Παραλλήλως καὶ κατὰ τίς διάφορες φάσεις μελέτης τοῦ προβλήματος διεξήγοντο καὶ συνομιλίαι μέσῳ τῶν διπλωματικῶν Ἀρχῶν ἢ δι' ἐπισήμου ἀλληλογραφίας τῶν Ἀρχῶν τοῦ Κράτους μετὰ τοῦ Πατριαρχείου.

Τέλος ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις κατόπιν ἀλληπαλλήλων συσκέψεων εἰσήγαγεν καὶ ἐψήφισεν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων τὸν ὑπ' ἀριθμὸν 3615/28 Νόμον.

Διαφωτίζει τὴν ἔρευναν τοῦ θέματος ἡμῶν ἡ Εἰσηγητικὴ Ἐκθεσις πρὸς τὴν Βουλὴν τοῦ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Θ. Νικολοῦδη τῆς 31ης Μαΐου 1928, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκτίθεται ἡ πολιτικὴ βούλησις τῆς Κυβερνήσεως Ἀλεξάνδρου Ζαΐμη, ὅτι τὸ προτεινόμενον Νομοσχῆδιον ἀπεσκοπεῖ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἔνωσιν τῶν Ἐπαρχιῶν καὶ τὸν καταρτισμὸν ἐνιαίου Καταλόγου Ἀρχιερέων Παλαιᾶς καὶ Νέας Ἑλλάδος.

«Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὴν ἀπερίγραπτον ἀνωμαλίαν εἰς ἣν διατελοῦσιν αἱ Μητροπόλεις τῶν Νέων Χωρῶν καὶ φρονούντες ὅτι ἡ παράτασις τῆς ἀνωμαλίας ταύτης, ὀδηγεῖ ἀσφαλῶς εἰς ἐκκλησιαστικὴν ἀναρχίαν καὶ ἀποσύνθεσιν, εἶναι δὲ ἐπιζημιωτάτη οὐ μόνον ἐκκλησιαστικῶς, διότι παραλύει τὰς ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησιαστικὰς δυνάμεις, ἀλλὰ καὶ ἔθνικῶς, διότι κρατεῖ τὴν Ἑλλάδα διηρημένην εἰς παλαιὰν καὶ νέαν καὶ παρακωλύει τὴν πλήρη ἀφομοίωσιν τῶν πληθυσμῶν αὐτῆς ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαίαν καὶ ἐπέιγουςαν τὴν διόρθωσιν τοῦ κακοῦ τούτου ἐπ' ἀγαθῷ τῆς τε πολιτείας καὶ ἐκκλησίας.

Ἐχοντες ἀφ' ἑτέρου τὴν πεποίθησιν ὅτι τὴν ἀνωμαλίαν ταύτην δὲν δύναται νὰ θεραπεύσῃ ἡ ἴδρυσις ἰδίας Ἱερᾶς Συνόδου ἐν Θεσσαλονίκη μὴδὲ ἡ κατὰ θέματα διοικήσεις, ἀλλὰ μόνον ἡ διοικητικὴ ἔνωσις τῶν ἐν Νέαις Χώραις τῆς Ἑλλάδος Μητροπόλεων μετὰ τῆς Ἀυτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἄνευ ἀποσπάσεως αὐτῶν ἐκ τοῦ Πατριαρχείου ἐθεωρήσαμεν ἐπιβεβλημένον ἡμῖν καθῆκον ἐκθέτοντας πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργείων τοὺς ὅρους, ὑφ' οἷς, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, ἠδύνατο ν' ἐπιτευχθῇ ἡ διοικητικὴ αὕτη ἔνωσις τῶν ἐν ταῖς Νέαις Χώραις τῆς Ἑλλάδος Μητροπόλεων ἄνευ ἀποσπάσεως αὐτῶν ἐκ τοῦ Πατριαρχείου νὰ παρακαλέσωμεν αὐτὸ ὅπως ὑποβάλλῃ τούτους, ἐὰν ἤθελεν ἐγκρίνη αὐτοὺς εἰς τὸ Πατριαρχεῖον πρὸς μελέτην καὶ ἐξέτασιν καὶ ἐν περιπτώσει ἐγκρίσεως πρὸς ἔκδοσιν Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς πράξεως ἐπιτρεπούσης τὴν διοικητικὴν ἔνωσιν τῶν ἐν Νέαις Χώραις τῆς Ἑλλάδος Μητροπόλεων μετὰ τῆς Ἀυτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῖς ὅροις τούτοις, οὓς καὶ νὰ τροποποιήσῃ ἐλαφρῶς θὰ ἠδύνατο.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον μετὰ μελέτην καὶ ἐξέτασιν τῶν προτεινομένων ὄρων, ὅφ' οὓς θὰ ἐγίνετο ἡ διοικητικὴ Ἐνωσις εὐρὸν αὐτοὺς μὴ ἀντιπίπτοντας πρὸς τοὺς κανόνας, ἔχοντες δὲ ἀρκετὰ πλεονεκτήματα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ μέχρι τοῦδε προταθέντα σχέδια διοικήσεως καὶ δὴ πρὸς τὸ τῆς κατὰ θέματα διοικήσεως τῶν ἐν ταῖς Νέαις Χώραις τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, συνέταξεν ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν σχέδιον Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς πράξεως, ὅπερ μετὰ τῆς γνωμοδοτήσεως τῆς πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος τούτου συστάσης ἐπιτροπῆς ἀπέστειλε πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργεῖον διὰ τὰ καθ' ἑαυτό.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ σχέδιον τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς πράξεως περὶ διοικήσεως τῶν ἐν ταῖς Νέαις Χώραις τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχιῶν δι' οὗ τηροῦνται καὶ τὰ κανονικὰ δικαιώματα τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἐπιτακτικὴν καὶ ἐπείγουσαν ἀνάγκην τῆς διορθώσεως τῶν ἀνωμαλιῶν τῶν παρατηρουμένων εἰς τὰς Μητροπόλεις τῶν Νέων Χωρῶν ὑποβάλλομεν ὑπὸ τὴν ψήφον τῆς Βουλῆς τὸ ἀκόλουθον Σχέδιον Νόμου ἀποτελουμένου ἐκ τριῶν ἄρθρων.

.....

Μετὰ δὲ τὴν συγχώνευσιν ἐκλείπει πλέον τελείως ἡ διάκρισις μεταξὺ Μητροπολιτῶν τῶν παλαιῶν καὶ Νέων Χωρῶν διὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν μελῶν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου κατὰ τὰ πρεσβεία τῆς ἀρχιερωσύνης ἐκ κοινοῦ καταλόγου ἐν τῷ ὅποιῳ ἔχουσι καταγραφῇ οἱ Μητροπολίται τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ πρεσβεία τῆς ἀρχιερωσύνης. Οὕτω ἐπέρχεται βαθμηδὸν καὶ ὁμαλῶς ὁ σκοπός, ὃν ἐπιδιώκει τὸ παρὸν σχέδιον Νόμου, ἢ κατὰ τὸ δυνατὸν ἄριστος τῆς διακρίσεως μεταξὺ Μητροπολιτῶν τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέων Χωρῶν».

Παραιτηθείσης τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως Ἀλεξάνδρου Ζαΐμη τὴν 4ην Ἰουλίου 1928, τὴν Πρωθυπουργίαν ἀνέλαβεν ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος τοῦ Ἀνδρέου Μιχαλακοπούλου ἀναλαβόντος τὸ Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν συντελέσαντος οὕτω εἰς τὴν ὑπογραφήν καὶ δημοσίευσιν τοῦ ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Ζαΐμη Νόμου 3615 εἰς τὸ Φ. Ε. Κ. 120/11.7.1928

Παραθέτομεν ἐπίσης καὶ τὴν Ἐκθεσιν τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Παιδείας πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων, εἰς τὴν ὁποίαν συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ ἀποψις τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κυροῦ Χρυσοστόμου, ὡς ἐνός, ἐκ τῶν κυρίων εἰσηγητῶν τῆς λύσεως ταύτης, τὴν ὁποίαν ἐπικαλέσθησαν οἱ πολιτικοὶ πρὸς ὑποστήρηξιν τῶν ἀπόψεών των.

«Πρὸς τὴν Βουλὴν

Ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῶν ἀπελευθερωτικῶν τοῦ 1912 καὶ 1913 πολέμων ἐτέθη ἀμέσως ἐπὶ τάπητος τὸ ζήτημα τῆς διακυβερνήσεως τῶν Μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν. Ὡς πρώτη σκέψις ἐπρυτάνευσε τότε ἡ χειραφέτησις αὐτῶν καὶ ἡ προσάρτησις των εἰς τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἦτο ἄλλως τε ἡ λύσις αὕτη ἡ κρατοῦσα κανονικὴ ἀρχὴ ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνέκαθεν, ὅπως διευτῶπύθη ὑπὸ τοῦ ἰζ' κανόνος τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ἐπανελήφθη ὑπὸ τοῦ λη' κανόνος τῆς Πενθέκτης Συνόδου. Ὅσακις δηλαδὴ ἐν τινὶ χώρᾳ ἐπῆρχετο πολιτικὴ μεταβολὴ ἐπηκολούθει καὶ θρησκευτικὴ διαρρῦθμισις σύμφωνα «τοῖς πολιτικοῖς καὶ δημοσίοις τύποις». Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐτηρήθη καὶ κατὰ τὴν διὰ πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν Τόμων ἀνακηρύξιν τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν τῶν χωρῶν ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι ἀπελευθερωθεῖσαι ἀπὸ τὸ τουρκικὸν Κράτος ἀπετέλεσαν ἴδια Κράτη ἤτοι τῆς Ἑλλάδος τῷ 1850, τῆς Σερβίας τῷ 1879, τῆς Ρουμανίας τῷ 1882. Ἡ κανονικὴ αὕτη ἀρχὴ ἐφηρμόσθη ὡς ἦτο ἐπόμενον καὶ κατὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Ἐπτανήσου εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Θεσσαλίας καὶ μικροῦ μέρους τῆς Ἠπείρου, ὅτε ἐπηκολούθησε καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὐτῶν προσάρτησις διὰ πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν πράξεων. Τοῦτ' αὐτὸ συνέβη καὶ διὰ τὰς ὀρθοδόξους Μητροπόλεις τῆς Πολωνίας (1924), τῆς Βεσσαραβίας, τῆς Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης. Καὶ ἦτο ἐπόμενον, ὅτι ἡ αὕτη ὁδὸς ἔπρεπε νὰ ἀκολουθηθῇ καὶ διὰ τὰς Μητροπόλεις τῶν Νέων Χωρῶν. Δυστυχῶς τὰ ἐπακολουθήσαντα γνωστὰ γεγονότα τῆς τελευταίας δωδεκαετίας, οἱ συνεχεῖς ἐσωτερικοὶ καὶ ἐξωτερικοὶ ἀγῶνες ἔστρεψαν τὴν προσοχὴν τῶν ἐκάστοτε Κυβερνήσεων εἰς ἄλλα ζητήματα καὶ ἀνέβαλον τὴν λύσιν τοῦ ζωτικωτάτου τούτου διὰ τὰς Νέας κυρίως Χώρας ζητήματος.

Τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν ἐπηκολούθησεν ἡ ἐκρίζωσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ τοῦ Πόντου, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης καὶ ἡ ἀπογύμνωσις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Τὸ ζήτημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως τῶν Νέων Χωρῶν προσλαμβάνει οὕτω νέαν μορφήν· ἄρδην μετεβλήθησαν αἱ βάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ἐστηρίζετο μία χειραφέτησις τῶν Μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Πρόσφατοι εἶνε εἰς τὴν μνήμην ὄλων οἱ ἀγῶνες τῆς Ἑλληνικῆς ἐν Λωζάνῃ Ἀντιπροσωπείας πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν τουρκικῶν ἀξιώσεων περὶ «ἀπομακρύνσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μεθ' ὄλων τῶν ὀργάνων καὶ

θεσμοθετημένων σωμάτων του», οί όποιοί έστέφθησαν, κατόπιν υπερανθρώπων προσπαθειών, υπό έπιτυχίας. Το Οικουμενικόν Πατριαρχείον έσώθη, άλλ' άμέσως έπανήλθεν επί τάπητος τó ζήτημα τής διοικήσεως τών Μητροπόλεων τών Νέων Χωρών.

Έγένοντο έπανελημμένα απόπειραι καθορισμού τρόπου και συστήματος διοικήσεως αυτών, προϋτάθησαν δέ διάφοροι λύσεις. Δυστυχώς όμως αί Μητροπόλεις έξηκολούθησαν μένουσαι άνευ Κέντρου, και άνευ διοικήσεως αί δυσχέρειαι αυτών ηΰξανον. Έπί πλέον αί χειροτονίαι Άρχιερέων υπό του Οικουμενικού Πατριαρχείου έξηκολούθουν εις βάρος του Γενικού Έκκλησιαστικού Ταμείου. Ούχι δέ όλίγαι προστριβίαι έγεννώντο συχνά και εκ χειροτονιών ιερέων υπό αρχιερέων τών Νέων Χωρών.

Αί κυριότεραι τών λύσεων τών άφορωσών την εκκλησιαστικήν διοίκησιν τών Νέων Χωρών είναι αί έξης:

Α'. Χειραφέτησις και προσάρτησις τών Μητροπόλεων τών Ν. Χωρών εις την Αυτοκέφαλον Έκκλησίαν τής Ελλάδος, ως έγένετο δια την Έκκλησίαν τής Έπτανήσου, τής Θεσσαλίας, συμμετεχόντων τών Μητροπολιτών τών Ν. Χωρών τόσον εις την Ί. Σύνοδον Άθηνών, όσον και εις την διοίκησιν του Γεν. Έκκλησιαστικού Ταμείου.

Β'. Τήρησις του νυν Έκκλησιαστικού καθεστώτος του κρατούντος εν ταίς Έπαρχίαις τών Ν. Χωρών, καθ' ό αυται διοικούνται υπό του Οικουμενικού Πατριαρχείου, άνευ συμμετοχής τής Ίεραρχίας τών Ν. Χωρών, υπό Άρχιερέων οί όποιοί κατά συγκυρίαν εύρέθησαν εν Κωνσταντινουπόλει και συγκροτούσιν εκει την Ίεράν Σύνοδον.

Γ'. Διαίρεσις τών έπαρχιών εις 5 θέματα Θράκης, Μακεδονίας, Ήπειρου, Νήσων Αιγαίου και Κρήτης με Συνόδους τακτικάς έχούσας πάσας τας έξουσίας και τας ευθύνas τας όποιας οί Ί. Κανόνες καθορίζουσιν. Αυται εκλέγουσι και διορίζουσι τούς Άρχιερείς του θέματος, τής μεν εκλογής αυτών εγκρινομένης υπό του Πατριαρχείου, τής δε δικαστικής απόφάσεως εκκαλουμένης εις τó Πατριαρχείον. Σύστημα κατ' έξοχήν άποκεντρωτικόν τó όποιον ενδεχομένως υπό διαφορετικάς συνθήκας θα ήτο τó έπωφελέστερον δια την Έκκλησίαν και τó μάλλον σύμφωνον προς τούς εκκλησιαστικούς κανόνas.

Δ'. Ίδρυσις διαρκούς Συνόδου εν Θεσσαλονίκη, εις ην θα μετεβιβάζετο επιτροπικάς ή επί τών Νέων Χωρών Πατριαρχική έξουσία, ίδρυσις Έκκλησιαστικού Ταμείου τών Ν. Χωρών, βαθμιαία κατάργησις τών κριθειςών υπεραριθμών Μητροπόλεων και καθιέρωσις τής συγκλήσεως τής Ίεραρχίας κατ' έτος με εύρυτάτην δικαιοδοσίαν διοικητικήν και δικαστικήν. Είναι σύστημα τó όποιον όχι μόνον θα έδημιούργει δευτέραν εν τῷ Κράτει Έκκλησίαν, άλλά και αντίκειται εις την προσπάθειαν προς άφομοίωσιν τών Έκκλησιών Παλαιάς και Νέας Ελλάδος. Άπεκρούσθη εντόνως ίδια υπό του Οικουμενικού Πατριαρχείου, διότι θα έδημιούργει, τώρα έφαρμοζόμενον, όπως και ή κατά θέματα διοικήσις, λίαν επικίνδυνον ανταγωνισμόν μεταξύ τών δύο εν τῷ Κράτει Έκκλησιών.

Ύπερ όλων τών προεκτεθεισών λύσεων συντρέχουσιν όμολογουμένως λόγοι ισχυροί και από κανονικής και από διοικητικής άπόψεως. Δυστυχώς όμως ουδεμία τών άπόψεων τούτων λύει τó ζήτημά μας:

και Ε'. Η πλήρης διοικητική άφομοίωσις τής Έκκλησίας τών Ν. Χωρών προς την τής Π. Ελλάδος δια τής συμμετοχής τόσον εις την Ί. Σύνοδον τών Άθηνών όσον και εις την διοίκησιν του Γεν. Έκκλησ. Ταμείου τών Μητροπολιτών τών Ν. Χωρών, διατηρουμένης όμως τής ψιλής δικαιοδοσίας του Οικουμενικού Πατριαρχου επί τών Άρχιερέων τών Ν. Χωρών και εκδηλουμένης εις ώρισμένα σημεία έφ' όσον περι μεταφοράς τής έδρας του Οικουμενικού Πατριαρχείου εκ Κωνσταντινουπόλεως ουτε σκέψις είνε δυνατόν να γίνη, διότι ό θεσμός αυτου, έδρευόντος εξ αρχής εν Κωνσταντινουπόλει, άπορρέει εκ τριών Οικουμενικών Συνόδων, τής Β' (κανών β'), τής Δ' (κανών κη') και τής Πενθέκτης (κανών λθ'), είναι δε ασύμφορος και ταπεινωτική δια την Όρθόδοξον Έκκλησίαν και επιβάλλεται όχι μόνον ή διατήρησις αυτης εν Κωνσταντινουπόλει, άλλά και ή ενίσχυσις αυτης και δι' άλλων μεν μέσων, ίδια δε δια τής μη άποσπάσεως απ' αυτου τών έπαρχιών τών Νέων Χωρών, όποτε άπογυμνούνται τελείως ό Οικουμενικός Θρόνος και αρχιερέων και πληθυσμών.

Είναι γνωστόν ότι ή θέσις του Οικουμενικού Πατριαρχείου είναι αξιοθρήνητος σήμερα, άλλά τó κύρος αυτου, κύρος πανορθόδοξον, άμα και παγχριστιανικόν, δέν έπαυσεν ύφιστάμενον εν τη συνειδήσει σύμπαντος του Χριστιανικού κόσμου. Αί εν Ελλάδα Μητροπόλεις αυτου άποτελοϋν ξερισμα του Πατριαρχείου. Ο έλάχιστος εν Κωνσταντινουπόλει ορθόδοξος κόσμος δέν επαρκεί να στηρίξη την ζωήν και τó γόητρον του Οικουμενικού Θρόνου, αναγκαίως θα καταπέση δια τής χειραφετήσεως τών Μητροπόλεων τών Νέων Χωρών ή ιστορική αίγλη και ή λαμπρότης του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Έλπίζομεν όλοι να επιδιώξωμεν την βελτίωσιν τών μετá τής Τουρκίας σχέσεων εκ τής όποιας θα έξαρτηθή ασφαλώς και ή τόνωσις του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Τὴν τελευταίαν λύσιν ἔρριψεν εἰς τὸ μέσον κληρικός, περὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν ἐντριβέστατος, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, διετύπωσε δὲ ταύτην τὸ νομοσχέδιον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, τὸ ὁποῖον τίθεται ἤδη ὑπὸ τὴν ψῆφον ὑμῶν. Εἶναι σταθερὰ καὶ ἀμετάτρεπτος ἡ ἀπόφασις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ πάντων ἀνεξαίρετως τῶν ἐχόντων γνώμην ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου νὰ διατηρηθῇ ἔστω καὶ σκιώδης ἡ πνευματικὴ δικαιοδοσία τοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι Μητροπόλεων αὐτοῦ καὶ Ἐπισκοπῶν. Καὶ διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ εὐρεθῇ σύστημα συμβιβάζον τὰ πράγματα χωρὶς νὰ διακοπῶσιν ἐντελῶς οἱ πνευματικοὶ δεσμοὶ τῶν Ἀρχιερέων τῶν Ν. Χωρῶν μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀλλ' αἱ μὲν Μητροπόλεις χωρὶς νὰ ἀποσπασθῶσιν ἀπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην θὰ διοικῶνται κανονικῶς, θὰ τεθῇ δὲ τέρμα εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀπερίγραπτον ἀνωμαλίαν, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται νὰ θεραπεύσῃ μήτε ἡ ἰδρυσὶς ἰδίας Συνόδου ἐν Θεσσαλονίκῃ, μήτε ἡ διοίκησις κατὰ θέματα, ἐφ' ὅσον μάλιστα διὰ τὴν τελευταίαν ταύτην κατὰ θέματα διοικήσιν παρουσιάζονται σήμερον συνταγματικὰ κωλύματα ἀνυπέρβλητα. Αὐτὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀναγνωρίζει ὅτι δὲν δύναται νὰ κυβερνᾷ ἀμέσως Μητροπόλεις ἀνηκούσας εἰς ξένον κράτος. Μήπως ἐν τῇ πραγματικότητι δὲν ὑφίσταται ἤδη διοικητικὴ ἀφομοίωσις ἐν μέρει τῶν Μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν πρὸς τὰς τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος; (Γενικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον, Διοίκησις Μονῶν Νέας Ἑλλάδος, Ἐποπτικὸν Συμβούλιον Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, Συμμετοχὴ Μητροπολιτῶν Νέων Χωρῶν εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Γεν. Ἐκκλησ. Ταμείου);

Παραθέτομεν ἐνταῦθα τὴν γνώμην τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομου, τονίζοντος μετὰ πάσης δυνατῆς σαφηνείας τὰ τοῦ ζητήματος τούτου·

“Κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο, χωρὶς νὰ διακοπῶσιν ἐντελῶς τοὺς πνευματικοὺς δεσμοὺς τῶν μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου αἱ Μητροπόλεις τῶν λεγομένων Ν. Ἑλληνικῶν Χωρῶν, ἡτοι Μακεδονίας, Θράκης, Ἠπείρου καὶ Νήσων, ἐνοῦνται διοικητικῶς μετὰ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὸ Πατριαρχεῖον ἀναθέτει τὴν διοίκησιν τῶν εἰρημένων Μητροπόλεων εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπομένως παραιτεῖται εἰς τὸ ἐξῆς οἰασδήποτε ἀσκήσεως διοικητικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐξουσίας ἐπ' αὐτῶν. Τὴν ἐξουσίαν ταύτην θὰ ἀσκήῃ ἡ Ἱ. Σύνοδος, ἥς θὰ μετέχωσι τούτου ἕνεκα, καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς τῶν εἰρημένων Μητροπόλεων. Ὁ τρόπος τῆς συμμετοχῆς τῶν ἔχει περιορισμοὺς τινάς, σχετιζομένους πρὸς τὴν ὑπαρξίν προσωρινῶν Μητροπόλεων, τοιούτων ὁποῖαι, τεσσαράκοντα τὸν ἀριθμὸν, ἐν ἔτει 1833 εἶχον ἰδρυθῆ καὶ ἐν τῇ Αὐτοκεφάλῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος χάριν τῶν τότε προσφύγων ἐκ Τουρκίας Ἀρχιερέων. Ἐκ τῆς ὑπάρξεως τοιούτων Μητροπόλεων ἐν ταῖς Ν. Χώραις καὶ Ἀρχιερέων εἴτε ἀνευ θέσεως, εἴτε βοηθῶν, οἱοὶ ἐχειροτονήθησαν ἐσχάτως, ἐξηρητήθη ὠρισμένη διάταξις περὶ τῆς πληρώσεως χρευσῶν ἐδρῶν ἐν ταῖς Ν. Χώραις. Ἀλλ' ἐτέθη θεμελιώδης καὶ ἀπαράβατος διάταξις καθ' ἣν ἀπαγορεύεται μὲν ἡ μετάθεσις Ἀρχιερέων ἀπὸ Μητροπόλεως μονίμου εἰς Μητρόπολιν μόνιμον, ἀπαγορεύεται δ' ὡσαύτως ἡ πληρωσις προσωρινῆς ἔδρας αὐτοδικαίως συγχωνευομένης μετὰ τῆς ἐξ ἧς ἀπεσπάσθη. Οὕτω δὲ ἂν ἐφηρμόζετο τὸ ἐν λόγῳ σχέδιον αἱ νῦν χρεῦσαι Μητροπόλεις Φιλιατῶν καὶ Μετσόβου θὰ κατηργούντο, θὰ ἐτίθετο δ' ὀριστικῶς τέρμα εἰς τὰς χειροτονίας νέων Ἀρχιερέων.

Εἶναι δὲ προφανές ὅτι διὰ τοῦ σχεδίου δὲν θίγονται ἀπολύτως τὰ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὡς πρὸς τὴν πληρωσίν τῶν ἐν αὐτῇ χρευσῶν Ἀρχιερατικῶν ἐδρῶν. Τὸ μόνον νέον κατὰ τὸ σχέδιον εἶναι τοῦτο, ὅτι τῆς ἐκλογῆς θὰ μετέχωσι καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς τῶν Ν. Χωρῶν, οἱ μέλλοντες νὰ παρακάθηνται ἐν τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅπως τῆς καταστάσεως Ἀρχιερέων τῶν Ν. Χωρῶν θὰ μετέχωσιν ἐκάστοτε τὰ ἐκ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας συνοδικὰ μέλη. Διότι ἐν τῇ πραγματικότητι μία θὰ ἀποτελεσθῇ Ἐκκλησία ἐν Ἑλλάδι διὰ τῆς διοικητικῆς ταύτης ἀφομοιώσεως ἐν μέρει ὑφισταμένης ἤδη καὶ διὰ τοῦ Γεν. Ἐκκλησ. Ταμείου, εἰς ὃ ἐσχάτως, κατὰ νόμον, ἐπανῆλθον οἱ καὶ ἄλλοτε ἐν αὐτῷ παρακαθήμενοι Ἀρχιερεῖς τῶν Ν. Χωρῶν. Οἱ Ἀρχιερεῖς οὗτοι διοικοῦσι τὰς Μονὰς τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, ὡς οἱ Ἀρχιερεῖς ταύτης διοικοῦσι τὰς ἐν Ἑλλάδι Μονὰς τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου. Ἐν γενικωτέρῳ ἐννοία πρόκειται περὶ Διοικήσεως τῶν Μονῶν.

Βεβαίως δὲν χειραφετοῦνται πλήρως καὶ ἀπολύτως αἱ Μητροπόλεις τῆς Μακεδονίας, Θράκης, Ἠπείρου καὶ Νήσων καθ' ὃν τρόπον ἐχειραφετήθησαν αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ Ἐπαρχίαι τῆς Ἐπτανήσου, εἴτα δὲ τῆς Θεσσαλίας, ἐν μέρει δὲ καὶ τῆς Ἠπείρου, καὶ δύναται ἐκ πρώτης ὄψεως νὰ ὑπολάβῃ τις ὅτι ἡ διοικητικὴ ἀφομοίωσις δὲν ἐμφανίζεται ἀπολύτως σύμφωνος πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν Ἱ. Κανόνων. Ἀπολύτως σύμφωνος πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις ταύτας θὰ ἦτο ἡ διακοπὴ παντὸς δεσμοῦ τῶν ἐν λόγῳ Μητροπόλεων πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Ἀλλ' ὡς ἤδη εἶπομεν πρόκειται περὶ ἔργου μᾶλλον οικονομίας, χάριν τοῦ Πατριαρχείου, χωρὶς ἐκ τῆς τοιαύτης οικονομίας νὰ πάσχῃ τι τὸ Αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Δὲν πρέπει νὰ διαφεύγῃ ἡμᾶς τὸ κρισιμώτατον τῆς θέσεως ἐν ἣ διατελεῖ τὸ Πατριαρχεῖον, ἔχομεν δὲ ὑπέρτατον καὶ Ἐκκλησιαστικὸν ἀλλὰ καὶ Ἐθνικὸν συμφέρον νὰ διασώσωμεν τὸ Πατριαρχεῖον.

Μετὰ τὴν ἀραβικὴν κατάκτησιν τῆς Ἀνατολῆς, κυρίως εἰπεῖν εἶχον καταργηθῆ τὰ τρία ἔνδοξα Πατριαρχεῖα.

Ἐπί αἰῶνας μακροῦς ἐν ὄλῳ τῷ Πατριαρχεῖῳ λ. χ. Ἀλεξανδρείας ὑπῆρχεν εἰς μόνος Ἐπίσκοπος, ὁ Πατριάρχης· ἐπί περιόδους ὀλοκλήρους τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας ἐστερεῖτο Πατριάρχου. Οὐχὶ δὲ σπανίως οἱ Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς ἤδρευον ἐν Κων/πόλει. Ἀλλὰ τὸ Πατριαρχεῖον Κων/πόλεως δὲν ἠθέλησε ποτέ νά καταργήσῃ τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Κων/πόλεως τὸ Οἶκουμ. Πατριαρχεῖον καὶ ἐξέλεγε καὶ ἔπαυε πολλάκις Πατριάρχας, οἵτινες ἐν Κων/πόλει διατρίβοντες μετεῖχον τῶν Συνόδων τοῦ Πατριαρχείου καὶ διὰ διοικητικά πολλάκις ζητήματα. Ἐπαύθη Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἀπουσίασε πλέον τῶν ἑξ μνηῶν ἐκ τῆς ἔδρας του. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι κατηργήθη τὸ Αὐτοκέφαλον τῶν Πατριαρχείων. Ἡ Μητρόπολις Χαλεπίου κινδυνεύουσα ἐκ τῆς λατινικῆς προπαγάνδας οὐχὶ ἅπαξ ὑπήχθη ὑπὸ τὸ Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, ἀποδοθεῖσα πάλιν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας. Τὸ Οἶκουμ. Πατριαρχεῖον διώκει ἐν τῇ πραγματικότητι τὰ λοιπὰ Πατριαρχεῖα χωρὶς ἐκ τούτου νά πάθῃ τι ἐπαναλαμβανόμεν τὸ αὐτοκέφαλον αὐτῶν.

Δέν πρέπει ἐπίσης νά διαφεύγωσιν ἡμᾶς οἱ ἰδιαιτέροι δεσμοὶ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας πρὸς τὸ Οἶκουμ. Πατριαρχεῖον. Ὁ Συνοδικὸς Τόμος τοῦ 1850 ἐπιβάλλει εἰς τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν ν' ἀναφέρεται εἰς τὸ Οἶκουμ. Πατριαρχεῖον «ἐν τοῖς συμπίπτουσιν ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι τοῖς δεομένοις συσκέψεως καὶ συμπράξεως πρὸς κρείττονα οἰκονομίαν καὶ στηριγμὸν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας». Εἶναι δὲ γνωστόν, ὅτι δύο Μητροπολίται ἐσχάτως ἐποίησαν ἐκκλησίαν πρὸς τὸν Οἶκουμ. Πατριάρχην, χωρὶς ἐκ τούτου νά πάθῃ τι τὸ αὐτοκέφαλον τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας.

Ἐπιτραπήτω ἡμῖν νά φρονῶμεν, ὅτι βεβαίως ἀπολύτως σύμφωνος πρὸς τὴν κανονικὴν ἀκρίβειαν εἶναι ἡ πλήρης χειραφέτησις τῶν Μητροπόλεων τῶν Ν. Χωρῶν καὶ ἡ παράδοσις τῆς διοικήσεως αὐτῶν εἰς τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν ἀλλὰ τὸ περὶ οὗ πρόκειται σχέδιον, ὡς ἔργον οἰκονομίας δὲν εἶναι ἄνευ προηγουμένου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας, οὐδὲ προσκρούει εἰς τὸ αὐτοκέφαλον τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας κατὰ τρόπον δυνάμενον νά βλάβῃ ἢ νά καταργήσῃ αὐτό. Ἴσως μάλιστα εἶναι καὶ κατὰ τοῦτο ὠφέλιμον, ὅτι δὲν εἰσάγει ἀποτόμως καὶ ἀπεριορίστως τὴν Ἱεραρχίαν τῶν Ν. Χωρῶν εἰς τὸν διοικητικὸν ὀργανισμὸν τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας. Ἐάν ἐγένετο πλήρης χειραφέτησις θὰ περιήρχετο εἰς μειονεκτικὴν θέσιν ἡ Ἱεραρχία τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας καὶ ἐν τῇ πραγματικότητι τὴν διοίκησιν τῆς ὅλης ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας θ' ἀνελάμβανεν ἡ διπλασία σχεδόν τὸν ἀριθμὸν Ἱεραρχία τῶν Ν. Χωρῶν. Κατὰ τὸ ὑπ' ὄψιν σχέδιον τοιοῦτον τι δὲν θὰ συμβῇ, διότι τοῦτο καθορίζει περιορισμένην τὴν θέσιν τῆς Ἱεραρχίας τῶν Ν. Χωρῶν ἐν τῇ Διαρκῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ. Καθ' ἡμᾶς τὸ σχέδιον τοῦτο δὲν ἀνταποκρίνεται μόνον εἰς πραγματικὰ καὶ ἀναμφισβητήτους ἐκκλησιαστικὰς ἀνάγκας, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐνισχύσῃ σημαντικῶς τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν, θὰ ἐμφανίσῃ τὴν ἐν Ἑλλάδι Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἰσχυράν καὶ μεγάλην καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς. Ἡ Ἱεραρχία τῶν Ν. Χωρῶν συνεργαζομένη ἀδελφικῶς μετὰ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος θ' ἀποτελέσῃ σπουδαῖον παράγοντα καὶ θὰ ἐνισχύσῃ τὰς ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας ταύτης καταβαλλομένας προσπάθειάς πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ἀπασχολούντων αὐτὴν μεγάλων καὶ σοβαρῶν ζητημάτων".

Ἡ Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀποδεχομένη κατὰ τὴν μεγίστην αὐτῆς πλειονοψηφίαν κατ' ἀρχὴν τὸ ὑπὸ κρίσιν νομοσχέδιον διατυπώνει τὸ ἄρθρον 1 ὡς κατωτέρω ἐν τῇ ἐννοίᾳ ὅτι τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ἀναφερόμενα κανονικὰ δικαιώματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐπὶ τῶν Μητροπολιτῶν τῶν Νέων Χωρῶν εἶνε μόνον τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων τῶν Νέων Χωρῶν καὶ ἡ λήψις τῆς ἐπευλογίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε καθισταμένων Ἀρχιερέων τῶν Νέων Χωρῶν. Ἐπίσης θεωρεῖ πλέον ἢ ἐπαρκῆ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας ἐννεαμελῆ Ἱερὰν Σύνοδον ἐν Ἀθήναις ἀντὶ τῆς ἐκ δεκατριῶν μελῶν Συνόδου, τὴν ὁποῖαν προτείνει τὸ ὑπὸ κρίσιν νομοσχέδιον, καὶ νομίζει ὅτι εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη ἰδίᾳ ἐν ταῖς Νέαις Χώραις νά ἐπεκταθῇ ὁ «περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημεριῶν» νόμος τῆς 17 Νοεμβρίου 1923.

Ἡ Ἐπιτροπὴ λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὸ ἐν Κρήτῃ ἰσχύον ἐκκλησιαστικὸν καθεστῶς δέχεται ὁμοφώνως ὅπως ὁ παρῶν νόμος μὴ ἔχη ἐφαρμογὴν ἐν Κρήτῃ.

Ἡ Κοινοβουλευτικὴ ἐπὶ τῆς Παιδείας Ἐπιτροπὴ πεπεισμένη ὅτι τὸ Νομοσχέδιον τοῦτο ἔχει σκοπὸν κυρίως νά ἐνώσῃ τοὺς Ἑλληνας Χριστιανούς τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Ἑλλάδος καὶ ὅτι εἶναι πανελλήνιος ἀπαίτησις (πρὸς τὴν ὁποῖαν δὲν δύναται νά μὴ συμμορφωθῇ ἢ ὑπὸ τοῦ Ἔθνους ἀπορρέουσα Ἐκκλησία, εἰς ἐποχὴν μάλιστα καθ' ἣν ποικίλοι κίνδυνοι θρησκευτικοί, πολιτικοί, κοινωνικοί, ἠθικοὶ ἐπικρέμανται) ἢ ταχεῖα ψήφισις τοῦ παρόντος νομοσχεδίου, κηρύττει τοῦτο ὑπηρεσιακὸν καὶ συνιστᾷ τὴν ταχίστην ἐπιψήφισιν αὐτοῦ.

Ὁ Πρόεδρος Ὁ Εἰσηγητὴς
Κ. ΓΟΝΤΙΚΑΣ Α. ΠΑΧΝΟΣ»

Τὸ Σχέδιον τοῦ Νόμου ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας εἰς τὴν 10^ή (99ην) Συνεδρίαν τῆς 28ης Ἰουνίου 1928, ἐν μέσῳ ἐντόνων συζητήσεων, ὡς αὐταὶ καταχωροῦνται εἰς τὰ Πρακτικὰ τῆς Βουλῆς.